روزنامه همدان پیام
پیام آدینه
ویژه‌نامه تحلیلی، اطلاع‌رسانی، آموزشی
ضمیمه پنج‌شنبه‌های روزنامه همدان‌پیام

پنج‌شنبه
۲۲ دی‌ماه ۱۳۹۰
ضمیمه شماره ۱۴۱۶
صاحب امتیاز و مدیرمسئول:
نصرت‌ا... طاقتی احسن

سردبیر: یدا... طاقتی‌احسن
تلفن: ۸۲۶۴۴۳۳(۰۸۱۱)
سردبیر: ۰۹۱۸۳۱۵۱۴۳۷
دورنگار: ۸۲۸۵۰۴۸(۰۸۱۱)
لیتوگرافی و چاپ: پیام رسانه (همدان)

نشانی: همدان، خیابان مهدیه، روبروی
دبیرستان شریعتی، ساختمان پیام
www.hamedanpayam.com
info@Hamedanpayam.com

اهمیت و جایگاه مجلس شورای اسلامی از دیدگاه امام خمینی(ره)

همدان‌پیام: مسئولیت انسان نسبت به سرنوشت خود و جامعه از ارزش‌های مسلم دین اسلام می‌باشد و به این امر در آیات و روایات تأکید شده است؛ بنابراین مشارکت افراد در تصمیمات سیاستگذاری، اداره امور اجتماع و تعیین کارگزاران از حقوق و مسئولیت‌های اولیه هر مسلمانی به حساب می‌آید.

از این رو افراد در جامعه اسلامی دارای توانایی انتخاب نسبت به سرنوشت جمعی خویش بوده و آزادی سیاسی مولود اختیاری است که خداوند ارزانی داشته است. انقلاب اسلامی که به رهبری حضرت امام خمینی(ره) و پشتیبانی مردم به پیروزی رسید و زمینه مشارکت امت و اداره امور کشور را متکی به آرای عمومی مردم کرد و به همین جهت جمهوری اسلامی ایران در همه پرسی ۱۲ فروردین ۱۳۵۸ (ه. ش) به تأیید ملت همیشه در صحنه ایران رسید.

در اصل پنجاه و ششم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران چنین آمده است:

«حاکمیت مطلق بر جهان و انسان از آن خداست و هم او انسان را بر سرنوشت اجتماعی حاکم ساخته است. هیچ کسی نمی‌تواند این حق الهی را از انسان سلب کند یا در خدمت منافع فرد یا گروهی خاص قرار دهد و ملت این حق خدادادی را از طرقی که در اصول بعد می‌آید اعمال می‌کند.»

حضرت امام(ره) در این مورد چنین می‌فرماید: «مردم در انتخابات آزادند و احتیاج به قیم ندارند و هیچ فرد یا گروه و دسته‌ای حق تحمیل فرد یا افرادی را به مردم ندارند. جامعه اسلامی ایران که با درایت و رشد سیاسی خود جمهوری اسلامی و ارزش‌های والای آن و حاکمیت قوانین خدا را پذیرفته‌اند و به این بیعت و این پیمان بزرگ وفادار مانده‌اند.»

اهمیت و جایگاه مجلس شورای اسلامی و نقش حضور مردم در صحنه بر همه روشن است. هر چه از عمر پر برکت جمهوری اسلامی ایران می‌گذرد، مردم متعهد و انقلابی ایران اسلامی به اهمیت حضور و نقش تعیین کننده خود در تمامی صحنه‌های انقلاب، آگاه‌تر می‌شوند و راز دوام و بقای انقلاب خود را بهتر در می‌یابند.

از آغاز انقلاب اسلامی تاکنون یکی از اهداف شوم استکبار جهانی دورکردن مردم از صحنه‌های انقلاب بوده و به انواع ترفندها متوسل شده‌اند، ولی به لطف خداوند ملت شریف و سرافراز ایران با حضور عظیم خود در صحنه‌های گوناگون انقلاب این حقیقت را به اثبات رسانیده‌اند که از وحدت و انسجام آنان چیزی کم نشده و استکبار و مزدوران آنان تا ابد حسرت گسستن اتحاد و یکپارچگی ملت ما را به گور خواهند برد.

حضرت امام(ره) ضمن اشاره به وضعیت مجلس قبل از انقلاب اسلامی به اهمیت مجلس شورای اسلامی و نقش مردم چنین می‌فرماید: «ما دیدیم که اسلام و کشور ایران چه صدمات بسیار غم انگیزی از مجلس شورای غیر صالح و منحرف بعد از مشروطه تا عصر رژیم جنایتکار پهلوی و از هر زمان بدتر و خطرناکتر در این رژیم تحمیلی فاسد (پهلوی) خورد چه مصیبت‌ها و خسارت‌های جان فرسا از این جنایتکاران بی‌ارزش و نوکرمآب به کشور و ملت وارد شد. بعد از مشروطه هیچگاه به قانون اساسی عمل نشده، اکنون که با عنایت پروردگار و همت ملت عظیم‌الشان سرنوشت کشور به دست مردم افتاده و وکلا از خود مردم و با انتخاب خودشان بدون دخالت دولت و خان‌های ولایات به مجلس شورای اسلامی راه یافتند و امید است که با تعهد آنها به اسلام و مصالح کشور از هر انحراف جلوگیری بشود.»

حضرت امام در ادامه آن مطلب می‌فرماید: «اکنون که بحمدا... موانع رفع گردیده و فضای آزاد برای دخالت همه طبقات پیش آمده است. هیچ عذری باقی نمانده و از گناهان بزرگ نابخشودنی، مسامحه در امر مسلمین است. هر کسی به مقدار توانش و حیطه نفوذش لازم است در خدمت اسلام و میهن باشد و با جدیت از نفوذ وابستگان استعمار و منحرفان از مکتب بزرگ اسلام جلوگیری نمایند و بدانند که مخالفان اسلام و کشورهای ابرقدرت چپاولگر بین‌المللی هستند با تدریج و ظرافت در کشور ما و کشورهای اسلامی رخنه و با دست افراد خود ملت‌ها، کشورها را به دام استثمار می‌کشانند باید با هوشیاری مراقب باشید و با احساس اولین قدم نفوذی به مقابله برخیزید و به آنها مهلت ندهید.»

بنابراین همه مردم در سرنوشت جامعه خویش مسئول هستند و هیچ عذر و بهانه‌ای از کسی پذیرفته نیست که نسبت به سرنوشت اداره امور جامعه اسلامی بی‌تفاوت باشد و بی‌تفاوت بودن و کناره‌گیری نسبت به سرنوشت اداره امور جامعه از گناهان کبیره محسوب می‌شود. پس همه مردم باید خود را دخیل و سهیم در اداره امور جامعه بدانند و هر کسی به هر اندازه‌ای که توان دارد نسبت به سرنوشت جامعه اسلامی تلاش نماید و حضور تک تک مردم در صحنه‌های سیاسی و اجتماعی جامعه اسلامی به عنوان یک وظیفه شرعی، عقلی و سیاسی می‌باشد و مطمئن باشیم که حضور گسترده مردم در صحنه‌های مختلف، دشمن را ناامید و انقلاب را بیمه می‌کند.

۱) وظیفه و نقش مردم در انتخابات از دیدگاه امام خمینی(ره):

از دیدگاه حضرت امام(ره) جایگاه و نقش مردم در انتخابات، اساسی، حساس و تعیین کننده است. در زیر وظایف مردم نسبت به انتخابات را به فهرست ذکر می‌کنیم:

الف- شرکت فعالانه در انتخابات

حضرت امام(ره) همه آحاد ملت را به شرکت در انتخابات فرا می‌خوانند:

«وصیت من به ملت شریف آن است که در تمامی انتخابات چه انتخابات رئیس جمهور و چه نمایندگان مجلس شورای اسلامی و . . . در صحنه باشند و اشخاصی را که انتخاب می‌کنند روی ضوابطی باشد که اعتبار می‌شود. عدم دخالت مردم، از مراجع و علمای بزرگ تا طبقه بازاری و کشاورز و کارگر و کارمند، همه و همه مسئول سرنوشت کشور و اسلام می‌باشند، چه در نسل حاضر و چه در نسل‌های آینده و چه بسا که در بعضی مقاطع حضور نداشتن و مسامحه گناهی باشد که در رأس گناهان کبیره است. پس علاج واقعه را قبل از وقوع باید کرد والا کار از دست همه خارج خواهد شد و این حقیقتی است که بعد از مشروطه لمس نموده‌اید و نموده‌ایم چه علاجی بالاتر و والاتر از آن نیست که ملت در سرتاسر کشور در کارهایی که محول به اوست بر طبق ضوابط اسلامی و قانون اساسی انجام دهد.»

پس همه اقشار ملت در سرنوشت کشور اسلامی خود مسئول هستند؛ بنابراین همه باید شرکت در انتخابات را به عنوان یک وظیفه شرعی و قانونی خود بدانیم و بدون هیچ‌گونه درنگ و مسامحه‌ای در صحنه‌های حساس انقلاب حضور فعال داشته باشیم و بدانیم که اگر به خاطر عدم حضور ما در سرنوشت جامعه، ضربه‌ای به انقلاب وارد شود همه ملت در پیشگاه خداوند و شهدای عزیز مسئول خواهند بود.

حضرت امام(ره) در این زمینه چنین می‌فرماید: «اگر خدای نخواسته بر اسلام یا کشور اسلامی از ناحیه عدم دخالت در سرنوشت جامعه لطمه و صدمه‌ای وارد شود، یک یک ملت در پیشگاه خدای قهار توانا مسئول خواهیم بود و نسل‌های آینده که ممکن است از کناره‌گیری‌های کنونی مورد هزار گونه تجاوز واقع شوند ما را نبخشند. یکی از وظایف مهم شرعی و عقلی ما برای حفظ اسلام و مصالح کشور حضور در حوزه‌های انتخابیه و رأی دادن به نمایندگان صالح و کاردان و مطلع بر اوضاع سیاسی جهان و سایر چیزهایی که کشور به آنها احتیاج دارد، می‌باشد و مجلس محتاج به متخصصان رشته‌های مختلفی است که کشور احتیاج به آنها دارد.

در اصل ششم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران چنین آمده است:

«در جمهوری اسلامی ایران امور کشور باید به اتکای آرای عمومی اداره شود، از انتخابات انتخابات رئیس جمهور، نمایندگان مجلس شورای اسلامی، اعضای

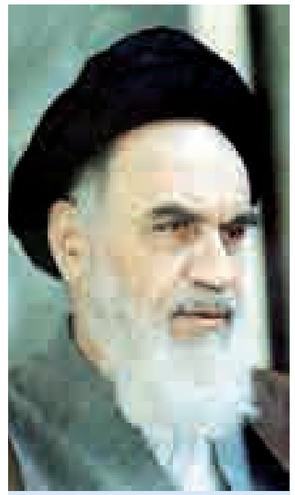

شورای اسلامی و نظایر این‌ها یا از همه‌پرسی در مواردی که در اصول دیگر این قانون معین می‌گردد.»

پس نقش حضور مردم در سرنوشت جامعه امری روشن و واضح است و در جمهوری اسلامی ایران اداره امور کشور به عهده خود مردم می‌باشد که از طریق برگزاری انتخابات این مسئولیت را به افراد واجد شرایط واگذار می‌کنند و شکی نیست که هر فرد مسلمانی نسبت به سرنوشت اداره امور جامعه‌اش احساس مسئولیت دارد و همه اقشار مختلف مردم در انتخابات سرنوشت ساز مجلس شورای اسلامی حضور فعال خواهند داشت و انقلاب متعلق به همه اقشار مردم می‌باشد و همه در انقلاب سهیم هستند و مردم فهیم و آگاه کشور اسلامی ایران نسبت به سرنوشت کشورشان بی‌تفاوت نخواهند بود.

حضرت امام(ره) در این زمینه می‌فرماید: «همان طوری که هر آدمی خودش را موظف می‌داند که بچه خودش را، اطفال خودش را اداره کند این احساس باید در ما پیدا بشود که این مملکت عائله ما هستند و خانه ماست صاحبخانه هم یکی نیست، دو تا نیست، همه‌اند. همه کشور مال همه است.»

ب- مشورت کردن

مشورت از دستورات اسلامی است و خداوند مؤمنان را به مشورت فرا خوانده و می‌فرماید: «و امرهم شوری بینهم » و در جای دیگر می‌فرماید: «وشاورهم فی الامر» و در روایات متعددی بر اهمیت مشورت تأکید شده است. تا جایی که حضرت امیرالمؤمنین علی(ع) در وصیت خود چنین می‌فرماید: «اضمم آراء الرجال بعضها الی بعض ثم اقربها الی الصواب و ابعدها من الارتیاب »؛ یعنی نظریات صاحبان رأی را جمع‌آوری کن و سپس نزدیکترین آن را به صواب و دورترین آن را از شک انتخاب کن.

ما از آیات و روایات اصل لزوم مشورت را استفاده می‌کنیم. از آنجا که مجلس از اهمیت والایی برخوردار است و تصمیمات مجلس شورای اسلامی در امور کشور نقش بسزایی دارند، لذا ما برای اینکه کاندیدای اصلح را انتخاب کنیم باید با افراد مورد اطمینان مشورت کنیم و همه امور و مصالح کشور را در نظر گرفته و بعد خودمان تصمیم بگیریم که به چه کسی رأی بدهیم.

در این مورد حضرت امام(ره) وظیفه همگان را روشن می‌کند و می‌فرماید: «در تعیین رئیس جمهوری و وکلای مجلس با طبقه تحصیل کرده متعهد و روشن فکر با اطلاع از مجاری امور و غیر وابسته به کشورهای قدرتمند استثمارگر و اشتهار به تقوا و تعهد به اسلام و جمهوری اسلامی مشورت کرده و با علما و روحانیون با تقوا و متعهد به جمهوری اسلامی مشورت نموده (نمایید).»

بنابراین مردم مؤمن و انقلابی ما برای انتخاب نماینده خود با افراد مؤمن و متعهد که مورد اعتمادشان هست مشورت می‌نمایند و در مقام مشورت کسی حق ندارد که رأی و نظر خود را بر دیگران تحمیل کند. مردم ما در انتخاب وکلای خود کاملا آزاد هستند و خودشان طبق معیار و ضوابطی که معین شده نامزدهای انتخاباتی را شناسایی نموده و به شخص مورد نظرشان رأی خواهند داد.

ج- انتخاب اصلح

با توجه به این اصل کلی که مسئولیت‌ها باید در دست صالح‌ترین افراد باشد مردم نباید بی‌توجه از کنار این مساله بگذرند؛ بلکه وظیفه دارند از روی آگاهی و شناخت کامل شایسته‌ترین فرد را انتخاب کنند.

بنابراین بر افراد جامعه اسلامی لازم است تا ویژگی‌های افراد را بررسی نمایند و از بین آنها بهترین و شایسته‌ترین فرد را برای تصدی امور و کارگزاری نظام اسلامی انتخاب کنند.

حضرت امام خمینی(ره) معنا و معیار اصلح را چنین بیان می‌فرماید: «اگر (انتخاب اصلح) برای خودتان باشد شیطانی است و اما اگر انتخاب اصلح برای مسلمان‌هاست، کی و از کجاست، مطرح نیست، از هر گروهی باشد، حزب باشد، یا غیر حزب، نه حزب اسباب این شود که غیر آن فاسد و نه صد در صد حزبی بودن باعث صلاح آنهاست و انتخاب اصلح برای مسلمین؛ یعنی انتخاب فردی که تعهد به اسلام و حیثیت آن داشته باشد و همه چیز را بفهمد و چون در مجلس اسلام تنها کافی نیست؛ بلکه باید مسلمانی باشد که احتیاجات مملکت را بشناسد و سیاست را بفهمد و مطلع به مصالح و مفاسد کشور باشد و ممکن است به شما و گروه شما هم مربوط نباشد که اگر اصلح را انتخاب کردید، کاری اسلامی می‌کنید و این یک محکی است برای خودتان که تشخیص بدهید انتخاب برای اسلام است یا برای صلاح خودتان. امیدوارم که تا آخر هم این طور باشد و هر دوره انتخابات بهتر انجام شود و این مسأله، مسأله شخصی نیست؛ بلکه برای اسلام و از امور مهمه است.»

در جایی دیگر حضرت امام(ره) ملاک و معیار انتخاب اصلح را برای مردم چنین بیان می‌کند: «اشخاصی را انتخاب کنیم که از هر جهت صالح باشند. مسلمان بودن تنها، فایده‌ای ندارد، باید جمهوری اسلامی را قبول داشته باشد و از مسائل روز اطلاع داشته باشد. سعی کنید مثل مرحوم مدرس را انتخاب کنید. کسانی را که انتخاب می‌کنید باید مسائل را تشخیص دهند، نه از افرادی باشند که اگر قدرت دیگری تشری زد بترسند، باید بایستند و مقابله کنند.»

ملت هوشیار و همیشه در صحنه ایران اسلامی با در نظر گرفتن ملاک و معیارهای لازم به خاطر خدا و مصالح نظام اسلامی کشورمان با دقت کامل سوابق و ویژگی‌های نامزدهای انتخاباتی را بررسی نموده به دور از گرایش‌های جناحی و گروه گرایی شایسته‌ترین و صالح‌ترین افراد را برای نمایندگی مجلس شورای اسلامی انتخاب خواهند نمود و بدانند که با حضور گسترده در انتخابات و انتخاب اصلح ضربه بزرگی بر دشمنان اسلام و انقلاب وارد خواهند کرد.

حجت السلام حسین سورس لکی

پیام تاریخ، تمدن و فرهنگ ماندستان
پنج‌شنبه ■ ۲۲ دی‌ماه ۱۳۹۰ ■ ۱۸ صفر ۱۴۳۳ ■ ۱۲ ژانویه ۲۰۱۲
ضمیمه شماره ۱۴۱۶ همدان‌پیام ■ ۸ صفحه ■ رایگان

پیام آدینه
پیام‌آدینه ۱۴۶ ■ سال چهارم ■ تحلیلی، اطلاع‌رسانی، آموزشی

طرح: همدان‌پیام - محمود نظری

جنجالی‌ترین‌های مجلس هشتم

سعید زارع‌صفا

همدان‌پیام: پس از آنکه انتخابات مجلس هشتم برگزار شد و مردم نمایندگان خود را برای کرسی‌های مجلس برگزیدند، همگان امیدوار به ظهور مجلس پرتلاش و همچنین قدرتمند برای تحقق خواسته‌های ملت بودند. انتظار مردم از نمایندگان دوره هشتم مجلس شورای اسلامی این بود که با پافشاری بر حقوق ملت در تصمیم‌گیری‌ها و همچنین نظارت‌ها، جایگاه مجلس- که در دوره هفتم به طور چشمگیری تنزل یافته بود- را ارتقا بخشند. همچنین با توجه به توان و سطح بالای علمی این دوره مجلس که در آن ۸۹ نفر دارای مدرک کارشناسی ارشد و ۸۰ نماینده دارای مدرک دکترا هستند، انتظارات این بود که مصوبات و طرح‌های این مجلس بسیار پخته و سنجیده باشد. با ترسیم این نمای کوچک از مجلس هشتم اکنون به مرور برخی از عملکردها و مصوبات پرسر و صدا و جنجال برانگیز نمایندگان مجلس هشتم می‌پردازیم.

▪ وقف دانشگاه آزاد؛ اولین ایستگاه

از همان ابتدای روی کار آمدن دولت احمدی‌نژاد؛ یعنی دوره نهم ریاست جمهوری، تلاش این دولت برای تغییر در ساختار مدیریتی و سازمانی دانشگاه آزاد کلید خورد. در نتیجه این اقدامات، کشمکش‌ها بین دولت و مدیریت بزرگ‌ترین دانشگاه غیردولتی ایران رو به افزایش رفت. با بالا گرفتن این مجادله‌ها، شورای عالی انقلاب فرهنگی به دانشگاه آزاد اولتیماتوم داد که ظرف دو ماه اساسنامه این دانشگاه را تغییر دهند و گرنه خود وارد عمل می‌شود. به دنبال این اخطار شورا، دانشگاه آزاد با مطرح کردن مسأله وقف اموال دانشگاه اصلاح اساسنامه دانشگاه آزاد را یکسال به تأخیر انداخت. این غائله پس از استیذان از نظر رهبری در مورد وقف اموال دانشگاه آزاد به گونه دیگری جان گرفت. به دنبال صدور بیانیه هیأت مؤسس دانشگاه آزاد اسلامی مورخه ۱۳۸۸/۶/۷ در مورد وقف اموال و دارایی‌های این دانشگاه، یک مقام آگاه در دفتر مقام معظم رهبری اعلام کرد: موافقتی از ناحیه رهبر معظم انقلاب اسلامی در خصوص وقف اموال دانشگاه آزاد اسلامی اعلام نشده است. در ادامه ماجرا، با ورود شورای عالی انقلاب فرهنگی به مبحث اساسنامه دانشگاه آزاد و تغییر این اساسنامه مجدداً تلاش‌ها برای جلوگیری از این اقدام شورای عالی انقلاب فرهنگی از سوی هیأت مؤسس دانشگاه آغاز شد. در ادامه این تحرکات، هیأت مؤسس برای رهایی از مصوبه شورای عالی انقلاب فرهنگی دست به دامن مجلس شد و برخی از نمایندگان نیز به مخالفت با این طرح پرداختند و در نهایت کار به نامه‌نگاری لاریجانی رئیس مجلس با دفتر مقام معظم رهبری انجامید و به گفته معاون پارلمانی دانشگاه آزاد، لاریجانی در این نامه خاطرنشان کرده بود که جمع کثیری از نمایندگان مجلس شورای اسلامی نسبت به مصوبه شورای عالی انقلاب فرهنگی مبنی بر اصلاح اساسنامه دانشگاه آزاد اعتراض دارند. با گذراندن این مراحل بالاخره مجلس در جلسه علنی یکشنبه ۳۰ خرداد ۸۹، جزئیات طرح حمایت، تغییر و تقویت مؤسسات و مراکز آموزش عالی غیردولتی را بررسی و تصویب کرد. بر اساس این مصوبه مجلس، مقرر شد اساسنامه اولیه دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی غیردولتی که فعالیت خود را با آن آغاز کرده و به تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی رسیده است همچنان معتبر بوده و هرگونه تغییر در آن با پیشنهاد هیأت مؤسس و تأیید شورای عالی انقلاب فرهنگی صورت گیرد همه مصوبات وضع شده مغایر با این تبصره لغو می‌شود.

نمایندگان مجلس در ادامه مصوب کردند وقف اموال مراکز آموزش عالی و غیردولتی، غیرانتفاعی و سایر مؤسسات غیردولتی غیرآموزشی که هیأت مؤسس یا هیأت امنای آنها حق تصور مالکانه نسبت به آن را دارند و تا تاریخ تصویب این قانون صیغه وقف آن جاری شده است و یا در آن جاری شود معتبر است. بر اساس این مصوبه مجلس، نوع وقف در این بند از نوع وقف عام است. مجلس هشتم با تصویب این قانون، تصمیمات گذشته شورای عالی انقلاب فرهنگی در مورد اساسنامه دانشگاه آزاد را کان لم یکن تلقی کرده و همچنین راه را برای شورای عالی انقلاب فرهنگی در تغییر اساسنامه دانشگاه آزاد کاملاً سد کرد.

لازم به ذکر است که قبل از این مصوبه، در نامه‌نگاری که از سوی هاشمی رفسنجانی از اعضای هیأت مؤسس دانشگاه به دفتر مقام معظم رهبری انجام شد نسبت به ورود شورای عالی انقلاب فرهنگی به بحث اساسنامه دانشگاه آزاد سؤال شده بود که بخش حقوقی دفتر رهبری، بر درستی ورود این شورا به بحث این دانشگاه تأکید ورزیده بود. علی‌رغم اطلاع از این نظر، مجلس با ورود خود به این مسأله و به رأی گذاشتن مصوبه شورای عالی از سوی این نهاد تقنینی، مورد اعتراض جمعی از نمایندگان و عده‌ای از دانشجویان و تشکلات دانشجویی قرار گرفت.

به گفته برخی نمایندگان مجلس هشتم، مجلس با تصویب این طرح لطمه جدی به آبروی خود زد. پنج تشکل عمده دانشجویی کشور و معترضان از جمله برخی رسانه‌ها عبارت «یکشنبه سیاه مجلس» را برای روز تصویب این طرح و به رأی گذاشتن مصوبه شورای عالی انقلاب فرهنگی به کار بردند. پایان این مصوبه جنجالی مجلس نیز با اعلام مخالف شرع و قانون اساسی دانستن آن از سوی شورای نگهبان همراه بود و عملاً رد شد.

▪ مدرک‌های دردسرساز

آخرین روزهای سال ۱۳۸۹ نمایندگان مجلس هشتم طرحی را به تصویب گذاشتند که در آن مقرر شده بود که نامزدهای نمایندگان مجلس باید حداقل از مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد- فوق لیسانس- برخوردار باشند. با تصویب این طرح- که طی رفت و برگشتی به شورای نگهبان در ۲۸ فروردین‌ماه سال ۱۳۹۰ به تصویب رسید- به باور برخی نمایندگان موافق این طرح، شرط مدرک فوق لیسانس نه فقط مانع از نامزدی آنها در دوره بعدی نمی‌شود، بلکه احتمالاً تصور می‌کرده‌اند که این شرط می‌تواند برخی از رقبای احتمالی آنان در دوره بعدی را نیز به دلیل نداشتن مدرک فوق لیسانس، از دور رقابت خارج کند.

لازم به ذکر است؛ مجلس در طرحی که چندی قبل از این مصوبه به تصویب رسانده بود هر دوره نمایندگی مجلس شورای اسلامی را یک مقطع تحصیلی محسوب کرده بود. با احتساب این مصوبه، بسیاری از نمایندگانی که هنگام ورود به مجلس هشتم دارای مدرک لیسانس یا کارشناسی بوده‌اند با گذراندن این دوره مجلس، خود به خود مأخوذ به مدرک کارشناسی ارشد می‌شوند. اما نمایندگان مجلس هشتم که به مجلس نخبگان و کارشناسان ملقب است و یک جای کار را پیش‌بینی نکرده و از آن غافل شده بودند و آن اصل ۶۳ قانون اساسی بود که در آن آمده است که دوره نمایندگی مجلس شورای اسلامی چهار سال است و همین اصل تصریح می‌کند که در انتخابات هر دوره باید پیش از پایان دوره قبل برگزار شود؛ به طوری که کشور در هیچ زمان بدون مجلس نباشد و در این جا بود که نمایندگان محترمی که به این مصوبه رأی موافق داده بودند تازه فهمیدند که با تصویب طرح فوق‌الذکر چه غفلتی در حق خود مرتکب شده‌اند.

آنهایی که با تصویب این طرح خیال حذف رقبای خویش در انتخابات دوره بعد را داشتند، دانستند که خود نیز شامل این طرح می‌شوند. البته بعد از اطلاع از این غفلت، دست به اقداماتی زده و به دنبال آن بودند که به نوعی این مصوبه را از شمول خود خارج کنند که در آخرین نظر شورای نگهبان که در پاسخ به استفساریه مجلس ایراد شد با این خواسته مخالفت شد اما در نهایت مورد تایید قرار گرفت و نمایندگان حاضر در مجلس با مدرک لیسانس توانستند در انتخابات ثبت‌نام کنند.

▪ عمر کوتاه مصوبه حقوق مادام‌العمر

در آستانه عید غدیر، نمایندگان مجلس به استفساریه‌ای درباره تبصره ۳ ماده ۷۱ قانون خدمات مدیریت کشوری رأی مثبت دادند که موجی از اعتراضات و انتقادات به حق را نسبت به مجلس برانگیخت.

اما این تبصره جنجال‌ساز از چه چیزی سخن می‌گفت؟! در این تبصره آمده بود «مقامات مذکور در ماده ۷۱ قانون خدمات مدیریت کشوری (رؤسای قوا، نمایندگان، وزرا، معاونان وزرا، استانداران و فرمانداران) که حداقل دو سال در پست مدیریت‌های سیاسی انجام وظیفه نموده یا بنمایند، پس از تصدی مقام در صورتی که به سمت پایین‌تری منصوب شوند، چنانچه حقوق ثابت و فوق‌العاده مستمر آنها در مسئولیت جدید از هشتاد درصد حقوق ثابت و فوق‌العاده مستمر وی در پس قبلی کمتر باشد، به میزان مابه‌التفاوت تا ۸۰ درصد را تفاوت تطبیق دریافت خواهند نمود. این تفاوت تطبیق با ارتقای بعدی (عوامل شغل و شاغل و فوق‌العاده‌ها) مستهلک می‌گردد و این مابه‌التفاوت در محاسبه حقوق «بازنشستگی» و وظیفه نیز ملاک عمل خواهد بود.

با مطالعه متن این تبصره، به خوبی می‌توان دریافت که اگر فرماندار یا استانداری- که جزو افراد مذکور در ماده ۷۱ قانون خدمات مدیریت کشوری‌اند- فقط برای چند صباحی در کرسی صدارت باشند دیگر تا پایان عمر خود دغدغه دریافتی‌هایش را ندارد و به بیانی دیگر مسندنشینی چند روزه او برای همه عمر او بسنده خواهد کرد.

هر چند که در آغازین لحظات تصویب این استفساریه در مجلس کمتر کسی متوجه تبعات و پیامدهای تصویب آن شده بود، اما رفته رفته صدای انتقادات و اعتراضات افکار عمومی و رسانه‌ها، همچنین دلسوزان نظام نسبت به این اقدام مجلسی‌ها بلند شد و کار به جایی رسید که عده‌ای از نمایندگان دست به تبری‌جویی از این مصوبه زدند.

لاریجانی، رئیس مجلس نیز که در روز تصویب این طرح جنجالی در مجلس حضور نداشت در واکنش به این اعتراضات اظهار داشت که در خصوص این مصوبه توضیحات، کاملاً گفته نشده و مسأله آن طور که باید باز نشده است.

وی در ادامه افزود: در این ماجرا به مجلس ظلم شده است و مسأله پنهان مانده است. در هر حال، سرانجام موج انتقادات و موضع‌گیری‌ها علیه این مصوبه، منجر به لغو این استفساریه از سوی نمایندگان مجلس شد.

در هر حال، ذکر این چند مصوبه که جزو اصلی‌ترین و پرمباحثه‌ترین مصوبات هر چند به انجام نرسیده مجلس هشتم بود، اما کمترین تأثیر آن، در هنگامه امتیاز و نمره‌دهی به نمایندگان ملت از سوی افکار عمومی و صاحب‌نظران خواهد بود که حتماً برای لحاظ نمره مجلس هشتم این مصوبات و اقدامات را در نظر خواهند گرفت و در کارزار انتخابات مجلس نهم که در اسفندماه امسال برگزار می‌شود چنین عملکردهایی را به خاطر خواهند آورد و ان‌شاءا... دست به انتخابی اصلح خواهند زد.

انتخابات تلاش عمومی برای رفع محرومیت‌ها

مهدی طراوتی‌توانا

همدان‌پیام: روند برگزاری انتخابات در کشورهای در حال توسعه نویدبخش تحقق آزادی‌های فردی و عمومی افراد در انتخاب مسئولان و کارگزاران حکومتی آنهاست تا از این رهگذر دموکراسی عمومی و احترام به نظرات افراد یک جامعه محقق شود.

دنیای پیچیده امروزی با تمامی مکاتب و نهضت‌های اجتماعی و سیاسی آن به این واقعیت پی برده است که حضور افراد اجتماع در تعیین تکلیف سیاسی و اجتماعی خود می‌تواند ابزار توسعه و هموارکننده مسیر پیشرفت جوامع انسانی باشد. این مهم جز با عمل به قواعد و ضوابط دموکراتیک امکان‌پذیر نخواهد بود و حضور مردم در عرصه‌های سرنوشت‌ساز جامعه خود به این امر کمک شایانی خواهد کرد.

انتخابات به عنوان یک فرایند کلی و عمل همگانی در تعیین سرنوشت انسان‌ها مطرح بوده است و نظر به ضرورت تشکیل قدرت واحد در اداره کشور، این امر ضرورتی انکارناپذیر پیدا می‌کند.

فلسفه وجودی انتخابات تعیین سرنوشت عمومی جامعه با استناد به آرای مردم است و از این رهگذر تمامی افراد با شرکت در انتخابات سرنوشت سیاسی آینده خود و کشورشان را رقم می‌زنند.

برگزاری انتخابات مجلس شورای اسلامی از طرفی به خاطر ماهیت خود از اهمیت فوق‌العاده‌ای برخوردار است و از طرفی هم به دلیل نقش اساسی در جریان قانونگذاری کشور دارای اعتبار ویژه‌ای می‌باشد.

نمایندگان منتخب مردم برای مسند قانونگذاری در شرایطی به این سمت مکلف می‌شوند که نیازهای اساسی کشور به تدوین و تصویب قوانین روزآمد و منطبق با نیازهای عمومی کشور به عینه قابل مشاهده است.

لذا باید تلاش عمومی منتخبان ملت مبتنی بر این باشد که مصلحت عمومی کشور و نیازهای اساسی آن به وضع قوانین مدنظر باشد و نمایندگان با اتکا به آرای مردمی برای مصالح آنان گام بردارند.

حوزه انتخابیه بهار و کبودراهنگ به لحاظ یکدستی قومی و فرهنگی همواره جزو حوزه‌های کم حاشیه انتخاباتی بوده‌اند.

روند برگزاری انتخابات در این دو شهرستان همواره سالم بوده و نمایندگانی که از طریق آرای مردم به مجلس راه یافته‌اند جزو فعال‌ترین و سالم‌ترین افراد از نظر سیاسی در کشور بوده‌اند، اما اینکه آیا عملکرد این نمایندگان به توسعه در حوزه کمک کرده است یا خیر مطلبی است که باید تخصصی‌تر و جامع‌تر بدان پرداخته شود.

در این دوره از انتخابات مجلس شورای اسلامی، حوزه بهار و کبودراهنگ از وضعیت فوق‌العاده‌ای در انتخابات برخوردار هستند.

اولین وضعیت آن چینش متناسب تعداد کاندیداها از هر حوزه است؛ به گونه‌ای که در شهرستان بهار چهار کاندیدای بومی و در شهرستان کبودراهنگ نیز ۸ کاندیدای بومی حضور دارند و با توجه به تخصص و تحصیلات این نامزدها چینش رقابتی در این دوره آکادمیک و علمی‌تر خواهد بود.

البته تعداد نامزدهایی که دارای تخصص لازم برای نمایندگی مردم در مجلس هستند بسیار کم است و اغلب این کاندیداها فقط با توجیهات شخصی در این دور از رقابت‌ها شرکت کرده‌اند و مسلماً مردم این دو حوزه افرادی را به خانه ملت خواهند فرستاد که صلاحیت تصمیم‌گیری در مسائل کلی کشور و قانونگذاری را داشته باشند.

بحث دیگر، مسأله تفکیک حوزه‌های انتخابیه بهار و کبودراهنگ و تعیین نمایندگان مستقل برای این دو حوزه است که البته در این دوره محقق نشد. اما می‌طلبد تا در دوره بعدی نمایندگان مستقل به لحاظ جمعیت و گستردگی منطقه، تعیین شود. گستردگی بهار و کبودراهنگ و وجود ضعف‌های عمده و مفرط در حوزه توسعه این دو شهرستان، می‌طلبد که نماینده منتخب این دور از انتخابات مجلس از کارآمدترین و دلسوزترین نامزدها باشد تا حقوق حقه این مردم از سهم توسعه استان برآورده شده و غبار محرومیت از این حوزه زدوده شود.

کاندیداها فضای انتخابات را به سمت حضورحداکثری پیش برند

معصومه کمالوند

همدان‌پیام: هر لحظه که به پایان زمان تعیین شده برای بررسی صلاحیت کاندیداها نزدیک می‌شویم، حاشیه‌ها و هیجان‌های انتخابات نیز بیشتر می‌شود.

این روزها فضای اندیشه‌ها و اظهارنظرهای متفاوتی در عرصه سیاسی شهرها و روستاها حاکم است و مردم نیز تقریبا نسبت به کاندیداهایی که در عرصه انتخابات مجلس نهم شرکت کرده اطلاع یافته و یا در حال کسب اطلاعات بیشتر هستند.

هرچند نتیجه نهایی هنوز مشخص نیست، اما برخی کاندیداها به نوعی با حضور در مناطق، استارت بی‌صدایی را برای ابراز وجود زده‌اند.

هم اینک فضای سیاسی حاکم بر استان به گونه‌ای است که پیش‌بینی انصراف برخی کاندیداها وجود دارد، چنانچه در طول چند روز گذشته کاندیداهایی از ملایر، همدان و فامنین انصراف دادند تا میدان برای سایر کاندیداها باز شود.

در هر حال، انتخابات نهم مجلس شورای اسلامی در حال وقوع است و مراحل قانونی خود را با انسجام یک به یک پیش می‌برد. در این میان نیز بعد از تأیید صلاحیت داوطلبان انتخابات نهم، شیپور تبلیغات کاندیداها به صدا درمی‌آید، و شعارها و وعده‌های تبلیغاتی شهر و روستاها را فرا می‌گیرد. مردم نیز که به عنوان اصلی‌ترین مخاطبان این رخداد بزرگ هستند، به قضاوت می‌نشینند و آن‌گاه بهترین را انتخاب می‌کنند، البته لازمه این موضوع تبلیغات صحیح، عادلانه و کارشناسی شده کاندیداها است که بدین ترتیب بتوانند حرف خود را به کرسی بنشانند و برگه‌های رأی مردم را با نام خود مزین نمایند، چرا که مردم با حضور حداکثری خود در پای صندوق‌های رأی می‌خواهند آینده خود و نسل‌های دیگر را بسازند و در حقیقت به دنبال ارتقای پیشرفت و سلامت جامعه با انتخاب یک وکیل قانونی و مورد اعتماد هستند.

از این موضوع که بگذریم، با وجود طیف‌ها و گرایش‌های سیاسی مختلف و شعارهای متفاوت و هدف‌های متفاوت‌تر کاندیداها از حضور در این رقابت سالم، حضور حداکثری مردم پای صندوق‌های رأی مورد تاکید است که بیش از هر چیز قابل توجه است.

در جریان این رخداد سیاسی و سرنوشت‌ساز، مردم بزرگترین مهره حلقه انتخابات خواهند بود که با حضور شایسته و فعال خود خواهند توانست برگی دیگر از حضور پرافتخار خود را در دفتر بزرگ این انقلاب به ثبت برسانند.

دیروز مردم سلاح بر دوش و جان بر کف در جبهه‌های حق علیه باطل ایستادند و از ارزش‌های این سرزمین دفاع کردند و امروز همین مردم با دانش، درایت و شعور و بینش خود راه گذشتگان را ادامه می‌دهند و در عرصه سیاسی کشور حضور شایسته خود را به نمایش می‌گذارند؛ لذا باید کاندیداها این موضوع را در نظر داشته باشند که علاوه بر جلب رضایت و توجه مردم، با شیوه‌های تبلیغاتی خود، اخلاق و عدالت را نیز بار دیگر مرور خواهند کرد.

نباید فراموش کرد عده‌ای در این میان هستند (همچنان که از گذشته نیز بوده‌اند) که می‌خواهند مردم را از حضور و شرکت در این انتخابات طرد کرده و حضور پرشور مردم را کمرنگ نشان دهند. غافل از اینکه این مردم همان‌هایی هستند که پیش از این انقلاب بزرگی را آفریدند که امروز سرلوحه انقلاب‌های دنیاست، و الگویی برای قیام‌های سرنوشت‌ساز کشورهایی که در فکر رهایی از بند ظلم و زور هستند، قرار گرفته است، لذا حضور شایسته مردم در پای صندوق‌های رأی و نیز مجموع آرای پرافتخار آنها در این میدان رقابتی بزرگ با انتخاب فردی اصلح به عنوان یک نماینده و قانونگذار و نیز کسی که سرنوشت و آینده توسعه‌ای یک شهر در مجموع کشور را رقم می‌زند و بر چرخ‌های آن نیرو می‌بخشد، مهمترین بخش این حرکت سیاسی که بینش سیاسی خاص خود را می‌طلبد، محسوب می‌شود.

کاندیداها باید این امر را با قانون‌مداری و دور از حاشیه و تخریب، سرلوحه اهداف و برنامه‌های خود قرار دهند، چرا که مردم آگاه و فهیم ما حضوری را خواهند پذیرفت که وجودش تنها برای آنها باشد و لاغیر.

تجربه اولین انتخابات شهرستانی در فامنین

محمد رسولی

همدان‌پیام: انتخابات در جوامع مبتنی بر مردم‌سالاری دارای جایگاه بسیار والایی است. این مهم در جمهوری اسلامی ایران که بر اساس دین مبین اسلام و آرای اکثریت مردم اداره می‌شود نیز به وضوح مشاهده می‌شود.

شهرستان نوپای فامنین که در این دوره از انتخابات برای اولین بار به صورت شهرستانی برگزاری انتخابات را تجربه خواهد کرد دارای سابقه‌ای روشن در ادوار گذشته است.

مردم انقلابی و دین‌مدار شهرستان در تمامی دوره‌های انتخابات با هدف حفظ و حراست از آرمان‌های نظام اسلامی و تعیین سرنوشت خود به صورت حداکثری مشارکت و همواره به درستی انتخاب کرده‌اند. به دلیل فراهم شدن برخی از زیرساخت‌های توسعه، نهمین دوره انتخابات مجلس شورای اسلامی خود اهمیت خاصی برای شهرستان فامنین دارد و مردم به این امر واقف هستند.

غالب رأی شهرستان به صورت یکپارچه است و کاندیداهایی که شناخت کافی از سوابق انتخاباتی مردم فامنین دارند برای شناساندن خود و جذب آرای مردم از مدت‌ها قبل فعالیت غیررسمی خود را آغاز کرده‌اند. برخی از چهره‌های انتخاباتی برای مردم شناخته شده‌اند و این در حالی است که حتی نام بعضی از افراد برای رأی دهندگان بیگانه به نظر می‌رسد.

تعدادی از کاندیداها با حضور در منازل افراد بانفوذ شهر و روستاها و همچنین مراسم مذهبی و مجالس، حضور خود را اعلام و التماس دعا دارند.

ستاد انتخاباتی و هیأت‌های اجرایی نیز در مرکز شهرستان و بخش پیشخور طبق برنامه زمان‌بندی وزارت کشور فعالیت خود را آغاز کرده‌اند، مسئولان کمیته‌ها انتخاب شده و بر مبنای برنامه ارائه شده از سوی وزارت کشور به پیش می‌روند.

در فامنین تاکنون انتخابات مستقل انجام نشده و در دوره‌های گذشته انتخابات مجلس با شهرستان رزن و در سال‌های اخیر نیز به صورت مشترک با همدان نماینده‌هایی به مجلس فرستاده است که برخی از این نمایندگان توجه بسیار کمی به فامنین داشته‌اند و تعداد اندکی نیز گام‌های اساسی برای شهرستان برداشته‌اند.

این روزها مردم به ویژه کسانی که به منابع اطلاعات و اخبار استان و شهرستان دسترسی ندارند به دنبال شناسایی کاندیداها هستند و در مورد برخی از کاندیداهای شناخته شده نیز نظراتی می‌دهند.

مشاهده می‌شود برخی از کاندیداها با شناسایی افراد مطلع اقدام به احصای نیازها و مشکلات برای مانور تبلیغاتی می‌نمایند.

مردم آگاه از شیوه بیان کاندیداها و طرز رفتار آنان تا آخر خط را می‌خوانند و شاخصه‌های مهمی را برای برگزیدن در نظر دارند که مهمترین آنها ولایی بودن و وابسته نبودن به جریان‌های خاص است.

کاندیداهای وابسته به جریان‌های خاص مدیون حمایت حامیان خود هستند و امور مردم را در اولویت قرار نخواهد داد که خوشبختانه بصیرت مردم از حضور آنان در مجلس جلوگیری می‌کند.

کاندیداها باید در ایجاد محیط نشاط و امید گام بردارند و این بدان معنی نیست که وعده‌های غیرعملی و کذب بدهند؛ بلکه به تشریح برنامه‌های روشن و قابل اجرای خود بپردازند تا شاهد حضور حداکثری مردم در انتخابات پیش‌رو باشیم.

مهمترین وظیفه اهتمام به اسلام و ارزش‌های الهی

همدان‌پیام: نظام جمهوری اسلامی ایران بر اساس دین مبین اسلام و پاسداری از ارزش‌های حیاتی آن شکل گرفته است و اکثریت قریب به اتفاق ملت ایران و رأی‌دهندگان به وکلای مجلس، مسلمان هستند. هم‌چنین طبق اصل ۶۷ قانون اساسی کشور، نمایندگان مجلس باید در نخستین جلسه آن سوگندنامه‌ای را امضا کنند که در بخشی از آن آمده است: «من در برابر قرآن مجید، به خدای قادر متعال سوگند یاد می‌کنم و با تکیه بر شرف انسانی خویش تعهد می‌نمایم که پاسدار حریم اسلام و نگاهبان دستاوردهای انقلاب اسلامی ملت ایران و مبانی جمهوری اسلامی باشم...»

از اینرو مهم‌ترین وظیفه وکلای ملت، اهتمام جدی به اسلام و ارزش‌های الهی و معنوی آن است و آنان تحت هیچ شرایطی نمی‌توانند از این وظیفه مهم تخطی نمایند.

این ویژگی نه تنها برای وکلای مجلس؛ بلکه برای تک تک مسئولان در حکومت اسلامی ضروری و لازم است. چنانکه امیرمؤمنان علی(ع) در نامه‌ای به یکی از کارگزارانش می‌فرماید: «فانت محقوق ان تخالف علی‌نفسک و ان تناقح عن دینک ولو لم‌یکن لک الا ساعة من الدهر و لاتسخط ا... برضی احد من خلقه، فان فی ا... خلفا من غیره و لیس من ا... خلف فی غیره؛ بر تو شایسته است که با هواهای نفسانی مخالفت کرده و از دین خود دفاع کنی؛ هر چند برای تو ساعتی از زندگی نمانده باشد. خدا را به خاطر رضایت احدی از مردم خشمگین مساز؛ زیرا خداوند جایگزین همه چیز می‌شود اما هیچ چیزی‌جانشین خداوند نمی‌تواند باشد.»

مهم‌ترین بخش قوه مقننه

مجلس شورای اسلامی مهم‌ترین بخش قوه مقننه است. نهاد قانونگذاری در جمهوری اسلامی در یک معنی عمومی و کلی دارای دو رکن اساسی است:

۱- مجلس شورای اسلامی مرکب از ۲۹۰ (یا بیشتر) نماینده ملت که به طور مستقیم و با رای مستقیم برای ۴ سال انتخاب می‌شوند.

۲- شورای نگهبان مرکب از ۱۲ نفر از فقها و حقوقدانان که برای ۶ سال با ترتیب خاصی که به صورت انتصابی و انتخابی است، به عضویت شورا درمی‌آیند.

مردم نقش اساسی و محوری در ایجاد مجلس دارند و خواسته ملت را در شکل مصوبات درمی‌آورند. مجلس یکی از نمودارهای مهم اصل حاکمیت ملت است.

به عبارت دیگر قوه مقننه در ایران نهادی است که ریشه در آرا عمومی دارد و طبق ضوابط اساسی مدون به ویژه اصل ۵۶ و اصل۶ قانون اساسی، سهم قابل توجهی از حاکمیت در نظام سیاسی کشور را اعمال می‌نماید.

قوه مقننه یکی از نهادهای تحقق حاکمیت ملت و حق خدادادی مردم و مظهر اراده عام ملت است که در آن سرنوشت اجتماعی و سیاسی مردم رقم می‌خورد و برنامه زندگی آنان پس از برخورد اندیشه‌ها، کنکاش و مذاکره، تبادل افکار و بالاخره کسب اکثریت آرا به صورت مجموعه‌ای مدون در مجاری اجرا قرار می‌گیرد.

مجلس شورای اسلامی وظایف و اختیارات مختلف و گسترده‌ای دارد که مهم‌ترین و شاخص‌ترین آن، قانونگذاری است و به همین دلیل در نگرش اول این گونه به ذهن متبادر می‌شود که مجلس تنها برای قانونگذاری است، ولی باید گفت مجلس شورای اسلامی وظایف دیگری همچون وظایف نظارتی دارد. در واقع مجلس ترکیب متلازمی از نمایندگی و بحث و مذاکره، وضع قانون و نظارت بر امور است. نمایندگی و بحث و مذاکره، ماهیت وجودی پارلمان را تشکیل می‌دهد و قانونگذاری و نظارت، اعمال حقوقی پارلمان به شمار می‌رود.

نظارت مجلس شورای اسلامی را می‌توان به سه بخش تأسیسی، اطلاعی و استصوابی تقسیم کرد. به لحاظ نظارت تأسیسی می‌توان به رای اعتماد به وزیران، رای اعتماد به هیأت وزیران، نظارت بر عملکرد وزرا، حق مجلس برای استیضاح و عزل وزرا اشاره کرد. در خصوص نظارت اطلاعی می‌توان به مقوله وظایف کمیسیون اصل ۹۰ و شکایات مردم از سه قوه به مجلس و اعلام نتایج به عموم مردم و سؤال از مسئولان و تحقیق و تفحص از تمامی نهادها و وزارتخانه‌ها اشاره کرد و در زمینه نظارت استصوابی می‌توان به تصویب قراردادهای بین‌المللی، تغییر خطوط مرزی و... اشاره کرد.

در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در اصول مختلف از جمله ششم، هفتم، از پنجاه و دوم تا پنجاه و نهم، اصول شصت و دوم تا نودونهم، یکصد و دوم، یکصد و دهم، یکصد و بیست و یکم تا یکصد و چهلم به مجلس پرداخته شده است.

بررسی تطبیقی مجلس در نظام طاغوت پهلوی با جمهوری اسلامی می‌تواند بسیاری از مسائل سیاسی، اجتماعی و فرهنگی این دوره را نشان دهد. این بررسی در موضوعاتی از قبیل جایگاه مجلس در قانون اساسی، برگزاری انتخابات مجلس، احزاب و نیروهای سیاسی، پایگاه اجتماعی نمایندگان مجلس و کارکرد مجلس، مبین این است که با وجود این که طبق قانون اساسی نظام ایران از پارلمانی به شبه پارلمانی شبه ریاستی تغییر یافت، ولی مجلس توانست وظایف خود اعم از قانونگذاری و نظارت را به نحو مطلوبی انجام دهد و در واقع مجلس از حالت وابستگی و سمبلیکی به نماد دموکراسی و قانون تغییر یافت.

گفتمان انقلاب اسلامی بر اساس مردم‌سالاری دینی و عینیت‌بخشی به اراده مردم شکل گرفت. این گفتمان در بیانات امام خمینی(ره) و دیگر رهبران انقلاب تجلی یافت. در واقع مطلوبیت مردم در انقلاب اسلامی تلازم اسلامیت و جمهوریت بود. این هدف از یک سو بیانگر این بود که مجلس و دیگر نهادهای دموکراسی نتوانسته‌اند ظرفیت‌ها و توانمندی‌های خود را در دوره نظام پهلوی تحقق بخشند و از سوی دیگر، مبین این امر بود که مقوله اهمیت دین در عرصه عمومی و سپهر اجتماعی در این دوره نادیده گرفته شده است. به عبارت دیگر، انقلاب اسلامی واکنشی به جدایی دین از سیاست یا سیاست‌های سکولاریستی نظام پهلوی و استبداد مدرن و فضای بسته سیاسی این دوره بود.

قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران که میثاق ملت و منشور اداره کشور است، به طور مستقیم در ۲۹ اصل به موضوع مجلس شورای اسلامی پرداخته و در ۲۰ اصل وظایفی خاص برای مجلس برشمرده است. مجلس به عنوان نهاد حاکمیت ملی از آنجتان جایگاه و اقتداری برخوردار بوده که حضرت امام(ره) آن را در راس نهادهای نظام جمهوری اسلامی دانستند و مقام معظم رهبری هم آن را به عنوان ویترین مجموعه نظام نامیده‌اند و در عرف مردم، کاربرد کلمه ویترین به این معنا است که چیزهای خوب و ناب را در ویترین کاری خود می‌چینند. مجلس هم به عنوان ویترین نظام باید دارای بهترین افراد و مصوبات و نظارت و عملکرد آن هم از بهترین‌ها باشد تا مصداق ویترین نظام بر آن صدق کند.

معظم له ضمن توجه هشدارگونه به نمایندگان می‌فرمایند: «از جایگاه خودتان غفلت نکنید. توجه داشته باشید این جا کجاست و مجلس شورای اسلامی یعنی چه اهمیت تصمیم و موضعگیری را در این مجلس مورد غفلت قرار ندهید. این جا مرکز و قله و به تعبیری ویترین نظام اسلامی است که جلوی چشم قرار دارد.»

حضرت‌آیت‌ا... خامنه‌ای در این بخش، راهبرد و خواسته دشمنان نظام اسلامی در مورد مجلس را همواره بی‌تأثیر و منفی تحلیل می‌کنند: «دشمنان نظام اسلامی همواره یک مجلس بی‌نقش را خواسته‌اند، مجلسی که تأثیری نداشته باشد.»

ایشان ضمن رد صریح این راهبرد دشمنان نظام با تأکید بیان می‌کنند: «مجلس باید اثرگذار، پررنگ، فعال و دارای نقش باشد؛ همه تلاش باید دنبال این باشد.»

مقام معظم رهبری جایگاه سیاسی مجلس را اینگونه بیان می‌فرمایند: «شما نماینده عصاره و خلاصه ملت هستید. موضع‌گیری شما در مسایل سیاسی و بین‌المللی، به یک معنا حاکی از موضع‌گیری ملت ایران است. این موضع‌گیری دو گونه می‌تواند باشد: گاهی می‌تواند دشمن را به دخالت بیشتر امیدوار کند و او را نسبت به نظام اسلامی گستاخ و طلبکار و فزون‌طلب و به زیاده‌خواهی تشویق کند، می‌تواند هم درست بالعکس باشد؛ احساس کند که در ملت ایران و نمایندگان او، صلابت، ایستادگی، آگاهی به منابع و مصالح، ایستادگی بر سر منافع ملی و مصالح و ناسازگاری با کسانی وجود دارد که همه همتشان این است که منافع ملی را به بازیچه بگیرند و راهی برای سیطره بر این ملت پیدا کنند.»

با این بیان رهبر معظم انقلاب از مجلس هشتم انتظار دارند که در شرایط حساس کنونی که نظام جمهوری اسلامی به سطح مطلوبی از قدرت در عرصه منطقه‌ای دست یافته است، با قدرت و شجاعت در مقابل نظام سلطه ایستادگی کنند. بدیهی است که جایگاه سیاسی مهم مجلس که در رأس تمام امور است، نقش اساسی در ایستادگی ملت و دولت بر سر منافع ملی دارد.

یکی از وظایف مهم و اختیارات مجلس بعد نظارتی آن است. در بین ابزارهای متعدد نظارتی مجلس، دیوان محاسبات یکی از آن‌ها است. اختیار و وظایف دیوان محاسبات در اصول ۵۲ و ۵۳ قانون اساسی بیان شده است.

بر این اساس مقام‌معظم‌رهبری به نمایندگان سفارش می‌کنند که دیوان محاسبات را خیلی جدی بگیرند و از آن در راستای کار خود استفاده کنند: «من در مجالس قبلی مکرر به مسئولان و دست‌اندرکاران می‌گفتم دیوان محاسبات را خیلی جدی بگیرید؛ این ابزار بسیار مهمی است. به شما هم این نکته را عرض می‌کنم. البته بعضی گوش کردند، بعضی هم گوش نکردند، اما گوش کنید. دیوان محاسبات خیلی مهم است. بودجه عظیم این ملت تنها درآمد عمومی عمده ملت است که در اختیار دستگاه‌ها قرار می‌گیرد باید مشخص باشد که این بودجه چگونه خرج شد. مسأله تفریغ بودجه و تشخیص صحت و سقم کاری که انجام گرفته، یکی از مهم‌ترین ابزارهای نظارتی شماست؛ از این غفلت نکنید.»

رهبر معظم انقلاب در بحث نظارت بر دیوان محاسبات به نمایندگان سفارش می‌کنند که کار نظارتی که انجام می‌دهند قانونی باشد و از ارتباطات مخدوش که احتمال دارد بین بخشی از نمایندگان و دستگاه‌های تحت نظارتی صورت بگیرد جداً بپرهیزند؛ چراکه این مسأله در نهایت جایگاه مجلس را بی‌اثر خواهد کرد.

معظم‌له در این زمینه می‌فرمایند: «اگر بخواهید از ابزارهای نظارتی استفاده کنید، همه تلاش خود را بر این قرارِدهید که ارتباط با دستگاه‌های اجرایی و تحت نظارتتانِ قانونی باشد و بعضی از ارتباط‌های مخدوش، مطلقاً به ضرر شماست. نمی‌خواهیم به کسی یا چیزی یا جمعی اشاره کنیم؛ اما در فرض‌های ذهنی نمی‌گنجد که بین بخشی از نمایندگان و بخشی از دستگاه‌های تحت نظارت، ارتباطات مخدوش و غیر صحیحی به وجود بیاید. این، قطعاً نظارت را مخدوش خواهد کرد و قدرت نظارت را خواهد گرفت و توانایی عظیمی که قانون به مجلس داده است، از مجلس سلب خواهد کرد؛ آنگاه مجلس دیگر اثرگذار نخواهد بود.»

عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان:

احزاب زمانی تقویت می‌شوند که حق حاکمیت به مردم داده شود

مهدی غلامی

همدان‌پیام: احزاب سیاسی یکی از ارکان مهم توسعه سیاسی در دنیای امروز می‌باشند. اغلب اندیشمندان سیاسی وجود احزاب را مایه توسعه و ثبات سیاسی، افزایش مشارکت‌های سیاسی- اجتماعی و عامل تحقق و تحرک دموکراسی می‌دانند. علی‌رغم این اعتقاد، عده‌ای هم نسبت به این پدیده انتقاداتی دارند که وجود آن را مایه تفرقه و بی‌ثباتی سیاسی- اجتماعی می‌دانند.

احزاب می‌توانند حلقه ارتباطی مناسب برای مشارکت سیاسی بهینه را در مردم و برای حکومت افزایش دهند. در این راستا تجربه احزاب سیاسی در ایران به دوران انقلاب مشروطه باز می‌گردد، اما تاریخ تحزب در ایران بیانگر نوعی ناکارآمدی در قبل و بعد از انقلاب اسلامی بوده است.

به همین واسطه روزنامه همدان‌پیام در راستای مباحث تخصصی سیاسی در مدت باقیمانده تا انتخابات مجلس نهم سعی خواهد کرد اموری را که مستقیم و غیرمستقیم در حضور مردم در انتخابات تأثیر دارد را با اساتید و صاحب‌نظران بومی استان تحلیل کرده و در جهت حضور حداکثری مردم گام مثبتی بردارد.

در این راستا گروه سیاسی، میزبان دکتر عباس صالحی نجف‌آبادی، عضو هیأت علمی و مدیر گروه علوم سیاسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان بود. در این نشست آنچه مورد تحلیل و بررسی قرار گرفت بحث احزاب و علل ناکارآمدی آن در کشورمان بود.

▪ با توجه به نقشی که احزاب در توسعه دمکراسی در کشورهای غربی ایفا می‌کنند و همواره کشورها از آن به عنوان رکنی برای توسعه سیاسی یاد می‌کنند به نظر شما احزاب تا چه حد در توسعه مردم سالاری نقش دارند؟

امواج دموکراسی‌خواهی در اواخر قرن ۱۹ و اوایل قرن ۲۱ در جهان بسیار گسترش پیدا کرد و با فروپاشی شوروی و بلوک شرق و تحولات اخیر خاورمیانه موجب شده که امواج دموکراسی‌خواهی به شدت تقویت شود. حالا بحث اینگونه است که با توجه به افزایش جمعیت چگونه به سؤالات سیاسی آنان پاسخ داده می‌شود؟ به این سؤال، جواب‌های مختلفی داده شده است در کشورهای غربی احزاب خواسته‌های مردم را مدیریت می‌کنند و اینگونه به انتظارات پاسخ داده می‌شود. این امر اگر چه دارای نواقصی است، اما توانسته به کارکرد خوبی برسد و در این جوامع توانسته پاسخ خوبی بدهد در این خصوص بین دموکراسی و حاکمیت مردم یک شعاری است که هیچکس مخالف آن نیست، اما سازوکاری که برای دموکراسی‌خواهی استفاده می‌شود دارای اهمیت است. مثلا لنین (یکی از رهبران شوروی سابق) معتقد است که ما مخالف آزادی نیستیم ما می‌خواهیم آزادی واقعی به مردم عطا کنیم و در این خصوص نظام سرمایه‌داری نیز معتقد است آزادی حرف خود را می‌زند، اما باید آزادی حقوقی به مردم عطا کرد که ما به دنبال این امر هستیم. پس می‌بینیم که این بحث دارای موارد متفاوت است در جامعه کمونیستی شوروی، لنین به دنبال آزادی است که در آن برابری اقتصادی وجود دارد و به دنبال این بحث است که وی سیستم پرولتاریا را مطرح می‌کند که در نهایت همه به آزادی می‌رسند. در دوران کنونی نیز این روند وجود دارد مثلاً در کتاب سبز قذافی اینگونه آمده است: احزاب در واقع حاکمیت اقلیت بر اکثریت است؛ یعنی در دوره‌ای یک اقلیت در زمان و مکان خاصی نشان می‌دهند که این افراد بهترین‌ها هستند.

با این تفاسیر این نکته‌ها حائز اهمیت است که ما باید بین بد و بدتر انتخاب کنیم؛ چراکه عده‌ای معتقدند احزاب پلکان قدرتند و با اینکه احزاب به دنبال قدرتند اما آنها این تفاسیر را ارائه داده، ولی جایگزینی برای آن معرفی نکردند و آنان که جایگزینی در این خصوص گذاشته مانند لنین و قذافی و امثال آنها، همه به دیکتاتوری وحشتناکی

رسید که نمونه‌های آن کمیته‌های مردمی قذافی و حزب کمونیست شوروی هستند که به دنبال شکل دادن مقدمه‌ای برای آزادی مردم بودند که بدترین دیکتاتوری‌ها را بر مردم تحمیل کردند. ولی چیزی که برای ما مطرح است این است که حزب برای ما ایدئولوژی و مشی و هدف نیست؛ بلکه به نظر ما احزاب یک روشی و یک مکانیزمی هستند که ما باید آن را با ارزش‌های دینی خود تطبیق دهیم. مثلاً در بحث‌های اسلامی سفارش به امر به معروف و نهی از منکر تأکید شده است در این قضیه احزاب می‌توانند بسیار موثر واقع شوند؛ چراکه می‌تواند اینگونه باشد که آنها به دنبال قدرت نیستند؛ بلکه به دنبال انتقال و رفع انتقادات می‌باشند در واقع این سیستم امر به معروف به خوبی می‌توانست برنامه احزاب را از تمرکز قدرت و از مسائل جزئی جدا کرده و در مسائل کلان وارد کند.

▪ با توجه به تاریخ شکل‌گیری احزاب در کشورهای غربی و همچنین در کشور ایران به نظر شما چرا فعالیت احزاب همواره در کشور ما دچار مشکل بوده است؟

در کشورهای غربی حق حاکمیت در طول چند دهه به مردم منتقل شد و مردم از طریق احزاب نیازهای خود را به حاکمیت منتقل می‌کنند، اما مشکلی که در کشور ما به صورت کمرنگ وجود دارد این است که عده‌ای هستند که هنوز حق حاکمیت را به مردم نداده‌اند و حق رأی مردم بیشتر تزیینی است و اینکه حداکثر، مقبولیت می‌دهد. زمانی که حق به مردم داده شود ساز و کار احزاب نیز تقویت خواهد شد.

مشکل دیگری که در این خصوص وجود دارد این است که احزاب باید منتقل کننده خواسته مردم به دولت باشند، اما می‌بینیم که احزاب تبدیل به پاشگاه قدرت افراد بزرگ شده‌اند. الان افراد قدرتمند و صاحب نفوذ هستند که دارای حزب می‌باشند و بیشتر این احزاب شخص محورند و برنامه محور نیستند؛ بنابراین مردم ناخودآگاه بدبین می‌شوند و اعتماد متقابل بین مردم و احزاب از بین می‌رود.

مشکل دیگر این است که احزاب در کشورهای غربی با برنامه و در طول مدت زیاد به دنبال ارائه برنامه‌های خود اقدام می‌کنند. مثلاً حزب کارگر انگلستان بعد از ۵۰ سال مبارزات انتخاباتی و رقابتی پیروزی‌هایی را به دست آورد که نمونه آن سال گذشته است. اما متأسفانه در کشور ما یک سال قبل از انتخابات احزاب شکل می‌گیرند و قارچ‌گونه در قالب جبهه و جمعیت افزایش پیدا می‌کنند و بعد از انتخابات نیز فعالیت‌های خود را پایان می‌دهند. در اینجا مردم مغفول‌اند این امر ناخودآگاه دلسردی ایجاد می‌کند که این نیز می‌تواند در آینده به عاملی برای بی‌اعتمادی مردم به احزاب تبدیل شود.

▪ حزب در کشور ما به خودی خود یک بحث وارداتی است. به نظر شما چرا ما نتوانستیم از آن به عنوان یک ابزار و وسیله در راستای دستیابی به اهداف استفاده کنیم؟ همچنین به نظر شما آیا نگاه حاکمیتی به احزاب باعث عدم کارکرد خوبِ احزاب نشده است؟

همان طور که قبلاً نیز مطرح کردیم ما حزب را می‌توانیم به عنوان یک ابزار استفاده کنیم؛ چراکه در جامعه ما حزب، ایدئولوژی نیست؛ بلکه ما با ارزش‌های خود از آن استفاده می‌کنیم. شما زمانی که بخواهید در یک جامعه فعالیت کنید انتقاداتی به جامعه وارد خواهید کرد که شخصی این امر به سرانجام نمی‌رسد. قطعاً احتیاج به یک گروه منسجم فکری دارید در واقع شما زمانی که وارد یک حزب می‌شوید وارد باشگاه قدرت نمی‌شوید وارد جایی می‌شوید که در آن امر به معروف و نهی از منکر انجام می‌شود در این راستا برای انتقال انتقادات مطمئناً احتیاج به برنامه نیز وجود دارد؛ چراکه در این فضا شما به دنبال کسب قدرت نیستید به دنبال ریاست نیامده‌ایم؛ بلکه در اوج تعالی به سیاست‌ورزی نیز می‌پردازیم و به دنبال حل مشکلات هستید در خصوص بخش ومر نیز باید گفت که افراد اگر احزاب را به باشگاه قدرت تبدیل کنند و از آنجا به درون حاکمیت وارد شوند این بدبینی مردم از احزاب به حاکمیت انتقال پیدا می‌کند و می‌تواند خدشه‌ای را در این خصوص ایجاد کند و حتی منجر به بی‌ثباتی نیز گردد؛ بنابراین این امر بسیار حائز اهمیت است که وجود احزاب فعال باید با اطمینان حاصل شود.

مثلاً در سال ۸۴ آقای احمدی‌نژاد در جمعیت ایثارگران به عنوان یکی از اعضای شورای مرکزی عضویت داشت، اما بعد از کاندیداتوری احمدی‌نژاد در انتخابات ریاست جمهوری این جمعیت از قالیباف حمایت می‌کند در عرف دنیا این امر قابل قبول نیست که شما از کسی دیگر حمایت می‌کنید؛ در حالی که یکی از اعضای شما کاندیدای انتخابی شده است در واقع این تناقضاتی است که متأسفانه در جامعه ما وجود دارد که این امر ناخودآگاه این ذهنیت را ایجاد می‌کند که همان سازه‌های سنتی بهتر از تکیه بر احزاب است.

این امر در مباحث سیاسی بیشتر در نظام‌های پاتریمونیال دیده می‌شود در اینگونه نظام‌ها رسماً مواردی در راستای تدبیر امور وجود دارد، اما در باطن اتفاقاتی دیگر در حال رخ داد می‌باشد این مشکل در داخل جامعه وجود دارد که اکثر کارهای زیردستی در پوشش حزب انجام می‌شود که این خود می‌تواند بی‌اعتمادی مردم به احزاب را در جامعه دامن بزند این امر یک واقعیت است، نمی‌توان به آن توهم و سایر اوصاف را وارد کرد.

ادامه در صفحه ۵

ادامه از صفحه ۳:

▪ با توجه به اینکه در قانون اساسی ما جایگاه احزاب تعریف شده است، اما ما همچنان می‌بینیم که احزاب با چالش مواجه‌اند به نظر شما برای رسیدن به پیشرفتی که مطمئناً فعالیت احزاب نیز در این چارچوب قرار می‌گیرد چه راهکارهایی می‌توان در نظر گرفت؟

احزاب در کشور ما به جای انتقال مشکلات مردم به دولت تبدیل به خاستگاه دولت برای رسیدن به قدرت شده است در این راستا احزاب به احزاب شبه دولتی تبدیل و یا دولتی تبدیل می‌شوند و حتی NGO (تشکل‌های غیردولتی) تحت فشار دولت موضوع دولتی می‌گیرند در این راستا احزاب باید مستقل بوده و شعارهایی که دولت‌های مختلف برای رسیدن به قدرت می‌دهند را پیگیری و سعی در رساندن آن به مقصد کنند و چون افرادی که به صورت می‌رسند به این موضوع واقف‌اند که باید پاسخگوی احزاب در قبال شعارهایشان باشند و مستدل از طریق احزاب به مردم پاسخگو باشند؛ بنابراین دولت به این امر در خصوص فعالیت احزاب رغبتی نشان نمی‌دهند.

مثلا در این خصوص خانه احزاب است که تقریباً تعطیل شده است. در دولت‌های نهم و دهم با توجه به عدم رغبت رئیس‌جمهور به نوعی احزاب را به تعطیلی کشاند که این امر ذهنیتی در مردم ایجاد کرد که احزاب در جامعه فاقد کارآیی هستند.

علاوه بر این خود احزاب نیز در این راستا بسیار تأثیرگذارند؛ چراکه احزاب ما مردمی نیستند و به دنبال نیروهای مردمی و خواست‌های آنها نیز نمی‌روند، متأسفانه فعالیت احزاب تبدیل به یک فعالیت عین‌الوقتی شده است که این امر نیز برای دولت‌ها خوشایند شده است.

راه برون‌رفت از این وضعیت نیز حوصله احزاب است که باید بسیار حوصله خرج کنند و در این خصوص برنامه‌هایی برای آینده فعالیتی خود تنظیم کنند، چراکه کار آنها در این خصوص بسیار مشکل است. افرادی که مسئول انتقال مشکلات مردم به دولت هستند امروز با بدبینی مردم مواجه شده‌اند؛ بنابراین احزاب در این خصوص راه سختی در پیش دارند که باید رأی اعتماد از دست رفته مردم را بازگردانند.

▪ با توجه به فرمایشات رهبر معظم انقلاب در کرمانشاه در خصوص تغییر ساختار نظام پارلمانی و نظام ریاستی و نقش پررنگ احزاب در این نظام شما نقش احزاب را در این تغییر در این برهه زمانی چگونه ارزیابی می‌کنید؟

این امر بسیار حرکت مثبتی است؛ چراکه در کشورهای پارلمانی ما می‌بینیم که معمولا برنامه‌های ارائه شده باید به نحو احسن اجرا شود. مثلا اگر حزبی نماینده خود را معرفی می‌کند برنامه‌های وی در چارچوب کاری دولت خود را نیز به مردم ارائه می‌کند که این امر کار علمی و مدبرانه‌ای را می‌طلبد، اما در این امر عملی نبوده و بیشتر به دنبال جمع‌آوری رأی می‌باشند و با حرف‌های شعارگونه و با احساسات به دنبال این امر باشند.

با تغییر این ساختار می‌توان در کشور ما شاهد شکل‌گیری احزاب ائتلافی بود که در جهت رسیدن به قدرت باید برنامه و راهکارهای سیاسی مشخص و علمی ارائه دهند.

احزاب زمانی تقویت می‌شوند که حق حاکمیت به مردم داده شود

این امر می‌تواند در راستای توسعه سیاسی بسیار مؤثر باشد، اما مشکلاتی نیز خواهد داشت؛ چراکه در این زمینه احزاب فعالیت بیشتری دارند در حالی که ایرانی‌ها معمولا در کار جمعی کمتر شرکت می‌کنند و از طرف دیگر مبحث سهم‌خواهی است که می‌تواند خللی در اجرای این امر ایجاد کند، اما در کل موارد احسن آن بسیار بیشتر از چرا که در این خصوص می‌توان امیدوار بود که احزاب در کشور بسیار فعال می‌شوند و حتی در شهرستان‌ها نیز احزاب در اصول و کارکرد خاص خود خواهند شد.

البته این کارآمدی نظام پارلمانی نیز شرایطی را می‌طلبد از جمله آن مطبوعات مستقل است که می‌تواند در پیشبرد اهداف مثبت این امر بسیار موثر باشد.

▪ به نظر شما چه راهکارهایی می‌تواند حضور حداکثری مردم برای شرکت در انتخابات را فراهم کند؟

به نظر می‌رسد که برای حضور حداکثری مردم باید ما منتظر حضور همه گروه‌های سیاسی برای شرکت در انتخابات باشیم.

تندروها که وضعیتشان مشخص است، اما طیفی هستند که بعد از انتخابات ۸۸ نقشی در اختلافات نداشتند، آنها باید تقویت شوند؛ چراکه هر گرایشی که وارد جریان انتخابات شوند طرفداران خاص خود را نیز پای صندوق‌ها می‌آورد.

مورد دیگری که سبب حضور مردم در انتخابات می‌شود تقویت جریان‌های سوم است. جریان‌هایی که به دنبال پاسخگویی به نیازهای اصلی هستند.

ما به افرادی که متخصص و متعهد هستند، نیاز داریم. ورود این افراد به مجلس سبب شکل‌گیری فرهنگ تخصص‌گرایی در جامعه می‌گردد. این امر حتی می‌تواند فضای دوقطبی را نیز تغییر دهد و به جای اتلاف در وقت از متخصصان امر به بهترین نحو استفاده کرد.

▪ زمانی که تا انتخابات مجلس نهم باقیمانده است اصولگرایان با جبهه‌هایی که تشکیل داده‌اند به نوعی توانسته‌اند در قالب احزاب فعالیت‌های مثبتی را انجام دهند شما این فعالیت‌ها را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

باید دید مباحث بین اصولگرایان و جبهه پایداری وجود دارد به کجا می‌رسد؛ چراکه مباحثی که از طرف این جبهه مطرح می‌شود، می‌تواند آن اتحاد مورد نظر اصولگرایان را خدشه‌دار کند. اما باید گفت که حضور جبهه متحد اصولگرایی سبب اعتدال در نحوه رقابت میان اصولگرایان خواهد شد.

اما در طرف دیگر در اصولگرایان، جریانی است که توانسته فضای انتخاباتی اصولگرایان را تحت تأثیر قرار دهد؛ چراکه این جریان به دنبال یارگیری از اصولگرایان هستند. بدین واسطه اختلافات که در این راستا وجود دارد توانسته فضای اتحادی اصولگرایان را متأثر از خود کند.

▪ به نظر می‌رسد انتخابات مجلس نهم رقابت در یک جناح باشد به نوعی رقابت در بین اصولگرایان شکل گیرد به نظر شما این امر می‌تواند از یک طرف سبب حضور حداکثری مردم و از طرف دیگر سبب بالا بردن کیفیت مجلس نهم گردد؟

از آغاز دولت نهم با اصولگرایان مشکل داشت، اما چون در آن زمان اصلاح‌طلبان حضور داشتند این اختلافات را اصولگرایان در بین خود نمی‌دیدند؛ چراکه رقیب خود را در صحنه داشتند، اما امروز اصولگرایان به دلیل اینکه رقیب سنتی خود را ندارند معمولا اختلافات آنها نیز بیشتر به چشم می‌آید در دولت هشتم هم این اتفاق افتاد در دولت خاتمی نیز اصلاح‌طلبان با تسلط بر اکثر امور با توجه به اقلیت بودن اصولگرایان سبب شکل‌گیری همین اتفاق شدند، اختلافاتی که در مجلس، شوراها و ... به وجود آمد. همه از قدرت گرفتن یک جبهه و نبود رقیب احساس می‌شد؛ بنابراین می‌توان اینگونه گفت که وجود دشمن مشترک گاهی اوقات نعمت است؛ چراکه سبب کمرنگ شدن اختلافات در بین خود خواهد شد.

در این راستا احزاب می‌توانند مدیریت کنند که رأی‌های خاکستری به جای اینکه چپ و راستی یا سیاه و سفید بشوند حالت تخصصی و علمی بگیرند و به جای اینکه با احساسات و شعائر این امر را مدیریت کنند مردم را با افراد صاحب فکر به جهتی هدایت کنند که واقعا اعتقاد و علاقه دارند.

▪ پیش‌بینی شما در خصوص پیروزی نامزدهای احزاب آنها در انتخابات مجلس چیست؟

با وجود طرفدارانی که اصولگرایان و خصوصاً طیف‌هایی که از حمایت دولت در بین مردم برخوردارند به نظر می‌رسد این جبهه رأی بیشتری در انتخابات کسب کند.

در این خصوص رأی خاکستری‌ها بیشتر علاقه دارند که در این حوزه رأی خود را بیندازند. در این شرایط در واقع احساس می‌شود که ۶۰ درصد از رأی‌دهندگان به این افراد رأی دهند؛ چراکه نامزدها نیاز نیست که خود را به چپ و راست منتسب کنند افرادی با جبهه‌گیری مستقل وارد میدان می‌شوند با جمع‌آوری رأی‌ها جهت‌گیری آنها به طیف و جبهه بعدها مشخص خواهد شد. این امر در شهرستان‌ها بسیار محتمل‌تر است.

> **ما به افرادی که متخصص و متعهد هستند، نیاز داریم. ورود این افراد به مجلس سبب شکل‌گیری فرهنگ تخصص‌گرایی در جامعه می‌گردد. این امر حتی می‌تواند فضای دوقطبی را نیز تغییر دهد و به جای اتلاف در وقت از متخصصان امر به بهترین نحو استفاده کرد.**

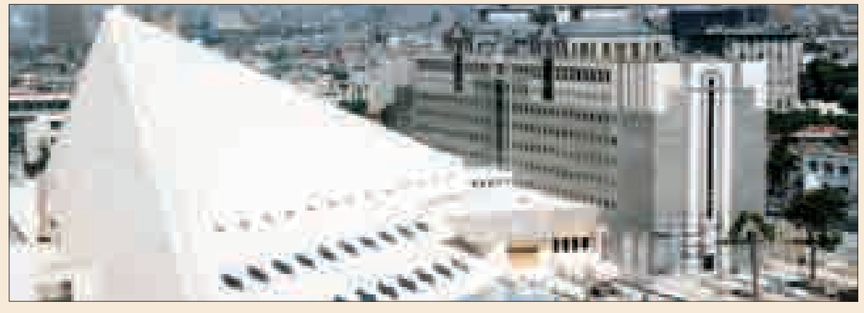

نگاهی به مجالس قبل از انقلاب

نمایندگان استان در دوره‌های مختلف مجلس شورای ملی

▪ محمد سهرابی

همدان‌پیام: انتخابات و تشکیل مجلس در ایران سابقه‌ای بیش از صد سال دارد و به دوره مشروطیت برمی‌گردد. فرمان مشروطیت در تاریخ ۱۴ جمادی‌الثانی سال ۱۳۲۴ هجری قمری از طرف مظفرالدین شاه قاجار صادر شد و اولین مجلس موقتی که طبق این فرمان باید نظامنامه انتخابات را تهیه نماید، در تاریخ ۲۶ مردادماه سال ۱۲۸۵ هجری شمسی در عمارت نظام تشکیل شد.

آنچه در پی می‌آید نگاهی است به بیست و چهار دوره مجلس شورای ملی که پنج دوره مربوط به زمان قاجار و بقیه دوره‌ها به دوره سلطنت پهلوی مربوط می‌شوند. اسامی نمایندگان استان همدان در مجلس شورای ملی نیز در ادامه ذکر شده است.

▪ دوره اول

نخستین جلسه رسمی مجلس شورای ملی در ۱۳ مهرماه ۱۲۸۵ با نطق افتتاحیه مظفرالدین‌شاه قاجار گشایش یافت. نمایندگان این دوره مجلس، به موجب ماده ۶ نظامنامه انتخابات از بین طبقه اشراف و شاهزادگان و تجار و مالکان و روحانیون و اصناف انتخاب شدند. این مجلس، قانون اساسی ایران را که مشتمل بر ۵۱ اصل بود در ۸ دی‌ماه ۱۲۸۵ به توشیح مظفرالدین‌شاه و پس از فوت وی متمم قانون اساسی را در ۱۵ مهرماه ۱۲۸۶ به امضای محمد علی شاه رساند. این مجلس در ۲ تیرماه ۱۲۸۷ به توپ بسته شد.

▪ دوره دوم

دومین دوره قانونگذاری پس از یک سال و ۴ ماه و ۲۱ روز فترت در ۲۴ فروردین‌ماه ۱۲۸۸ مطابق با دوم ذیقعده ۱۳۲۷ افتتاح شد و به دنبال اولتیماتوم دولت روس در ۳ دی‌ماه ۱۲۸۹ منحل گردید.

▪ دوره سوم

این دوره، پس از سه سال فترت در تاریخ ۱۴ آذرماه ۱۲۹۳ توسط احمد شاه قاجار افتتاح گردید. دوره سوم مجلس شورای ملی به علت شروع جنگ جهانی اول بیش از یک سال دوام نیاورد.

▪ دوره چهارم

این دوره پس از پنج سال و هفت ماه، فترت در اول تیرماه ۱۳۰۰ توسط احمدشاه قاجار گشایش یافت و در ۳۰ خرداد ۱۳۰۲ پایان یافت.

▪ دوره پنجم

پنجمین دوره قانونگذاری در ۲۲ بهمن‌ماه ۱۳۰۲ افتتاح شد. در این دوره بود که سلطنت قاجاریه منحل شد و مجلس مؤسسان در آذرماه همان سال سلطنت را به پهلوی داد. مجلس پنجم در ۲۲ بهمن ۱۳۰۴ خاتمه یافت.

▪ دوره ششم

دوره ششم قانونگذاری در ۱۹ تیرماه ۱۳۰۵ توسط رضا شاه افتتاح و در ۲۲ مردادماه ۱۳۰۷پایان یافت. در این دوره مجموعاً ۲۷۶ جلسه تشکیل شد.

▪ دوره هفتم

هفتمین دوره قانونگذاری در ۱۴ مهرماه ۱۳۰۷ افتتاح و در اول آبان ۱۳۰۹ پایان یافت.

▪ دوره هشتم

هشتمین دوره قانونگذاری در ۲۴ آذرماه ۱۳۰۹ افتتاح و در ۲۴ دی‌ماه ۱۳۱۱خاتمه یافت.

▪ دوره نهم

نهمین دوره قانونگذاری در ۲۴ اسفندماه ۱۳۱۱ خورشیدی افتتاح شد. طرح تأسیس دانشگاه تهران در این دوره تصویب شد. دوره نهم در ۲۱ فروردین‌ماه ۱۳۱۴ پایان یافت.

▪ دوره دهم

دهمین دوره قانونگذاری پنجشنبه ۱۵ خردادماه ۱۳۱۴ ۱۳۵۴ هجری قمری افتتاح شد و در ۲۲ خرداد ماه ۱۳۱۶ پایان یافت.

▪ دوره یازدهم

یازدهمین دوره در ۲۰ شهریور ۱۳۱۶ افتتاح و در ۲۷ شهریورماه ۱۳۱۸ پایان یافت.

▪ دوره دوازدهم

دوازدهمین دوره قانونگذاری در ۳ آبان ۱۳۱۸ افتتاح شد و در ۹ آبان ۱۳۲۰خاتمه یافت. در شهریور همین سال بود که ایران به اشغال نیروهای متفقین درآمد و رضا شاه از سوی انگلیسی‌ها مجبور به استعفا شد و سلطنت به پسرش محمدرضا واگذار شد.

▪ دوره سیزدهم

سیزدهمین دوره قانونگذاری در ۲۲ آبان‌ماه ۱۳۲۰ توسط محمد رضا شاه پهلوی افتتاح و در اول آذر ۱۳۲۲ پایان یافت.

▪ دوره چهاردهم

چهاردهمین دوره قانونگذاری در ۶ اسفند ماه ۱۳۲۲ افتتاح گردید. در این مجلس برای نخستین بار پس از تکراری بودن ادوار، تعداد ۸۰۰ کاندیدا بر سر ۱۳۶ کرسی مجلس با هم رقابت کردند. این دوره در ۲۱ اسفند ۱۳۲۴ خاتمه یافت.

▪ دوره پانزدهم

پانزدهمین دوره قانونگذاری پس از یک فترت طولانی (۲ سال و چهار ماه) در ۲۵ تیرماه ۱۳۲۶ افتتاح و در ۶ مردادماه ۱۳۲۸ به پایان رسید.

▪ دوره شانزدهم

شانزدهمین دوره قانونگذاری در ۲۰ بهمن‌ماه ۱۳۲۸ با نخستین دوره مجلس سنا توسط محمدرضا شاه پهلوی پس از شش ماه فترت افتتاح گردید. تعدادی از کرسی‌های این مجلس در اختیار جبهه ملی قرار گرفت و مصدق و دوستانش مباحث مربوط به نفت را که در دوره پانزدهم مطرح شده بود در این دوره ادامه دادند. در ۲۰ مهرماه، مصدق رهبر اقلیت ملی مجلس، دولت را در مورد مسأله نفت استیضاح کرد. در روز سوم اسفند ۱۳۲۹، پیشنهاد ملی شدن صنعت نفت ایران به مجلس داده شد و پس از تصویب مجلس در ۲۴ اسفند ۱۳۲۹ در ۲۹ اسفند به تصویب مجلس سنا رسید در همین دوره با تمایل نمایندگان مجلس، دکتر مصدق در اردیبهشت ۱۳۳۰ به نخست وزیری انتخاب گردید. مجلس شانزدهم در ۲۹ بهمن ۱۳۳۰ خاتمه یافت.

▪ دوره هفدهم

هفدهمین دوره قانونگذاری در ۱۷ اردیبهشت‌ماه ۱۳۳۱ افتتاح شد؛ در حالی که از ۱۳۶ کرسی نمایندگان فقط ۷۹ کرسی آن دارای نماینده بود. به دنبال درگیری مصدق با مخالفان، مصدق در ۱۲ مرداد ۱۳۳۲ در رفراندومی دوره هفدهم مجلس شورای ملی منحل و شروع انتخابات دوره هیجدهم موکول به اصلاح قانون انتخابات کرد. شاه از فرصت نبود مجلس استفاده کرده مصدق را عزل و زاهدی را به نخست وزیری گماشت. شاه در فرمانی در ۲۸ آبان ۱۳۳۲ دستور انحلال مجلسین را صادر کرد.

▪ دوره هجدهم

هجدهمین دوره قانونگذاری در ۲۷ اسفندماه ۱۳۳۲ افتتاح شد و در ۲۶ فروردین‌ماه ۱۳۳۵ پایان یافت.

▪ دوره نوزدهم

نوزدهمین دوره قانونگذاری در ۱۰ خردادماه ۱۳۳۵ افتتاح شد. در این دوره بود که دوره اجلاسیه مجلس از دو سال به چهار سال تغییر یافت و تعداد نمایندگان از ۱۳۶ تن به ۲۰۰ نفر افزایش پیدا کرد. این دوره پس از چهار سال در ۱۹ خردادماه ۱۳۳۹به پایان رسید.

▪ دوره بیستم

پس از انتخاب نمایندگان به دلیل اعتراض‌ها انتخابات منحل شده و بار دیگر پس از برگزاری انتخابات مجلس بیستم در ۲ اسفند ۱۳۳۹ افتتاح گردید. این مجلس در ۱۹ اردیبهشت ۱۳۴۰توسط علی امینی منحل شد.

▪ دوره بیست و یکم

انتخابات مجلس بیست و یکم در شهریورماه ۱۳۴۲ برگزار شد و مجلس بیست و یکم پس از دو سال و سه ماه فترت، در ۱۴ مهرماه ۱۳۴۲ افتتاح گردید. در این دوره برای اولین بار شش زن نیز جزو منتخبان بودند. از وقایع دیگر این دوره تشکیل مجلس مؤسسان سوم در ۲۸ مرداد ۱۳۴۶ بود. دوره بیست و یکم قانونگذاری در ۱۳ مهر ۱۳۴۶ خاتمه یافت.

▪ دوره بیست و دوم

بیست و دومین دوره قانونگذاری در روز جمعه ۱۴ مهرماه ۱۳۴۶ هجری قمری افتتاح گردید. پذیرش قطعنامه شورای امنیت درباره بحرین و جدایی آن از ایران در پنجشنبه ۲۴ اردیبهشت‌ماه ۱۳۴۹ در جلسه فوق‌العاده‌ای که بنا به تقاضای دولت تشکیل شده بود تصویب و برای اجرا به دولت ابلاغ شد. این دوره قانونگذاری در ۹ شهریورماه ۱۳۵۰ به مناسبت برگزاری جشن‌های ۲۵۰۰ ساله به موجب فرمان شاه منحل و در همان روز دوره بیست و سوم مجلس شورای ملی به وسیله شاه گشایش یافت.

▪ دوره بیست و سوم

مجلس بیست و سوم، سه‌شنبه ۹ شهریور ماه ۱۳۵۰ هجری قمری افتتاح شد و در ۱۶ شهریورماه ۱۳۵۴ خاتمه یافت.

▪ دوره بیست و چهارم

انتخابات دوره ۲۴ مجلس شورای ملی، یا انتخابات رستاخیزی، آخرین انتخابات دوران حکومت پهلوی بود که در ۱۷ شهریور ۱۳۵۴ افتتاح شد. در این دوره مجلس به خاطر فضای انقلابی که در کشور به وجود آمده بود پنج نخست وزیر در طول چهار سال روی کار آمدند که هیچ یک از آنها موفق به ادامه کار نشدند. سرانجام به دنبال مبارزات قهرمانانه ملت ایران و استعفای بسیاری از نمایندگان و سقوط رژیم سلطنتی، عمر مجلس بیست و چهارم نیز در ۲۱ بهمن ۱۳۵۷ به پایان رسید.

▪▪ نمایندگان استان همدان در مجلس شورای ملی در دوره‌های اول تا نوزدهم دو حوزه انتخابیه شامل "ملایر، نهاوند و تویسرکان" و "همدان" برای استان همدان تعریف شده بود که هر کدام دارای یک نماینده در دوره‌های اول و دوم و دو نماینده از دوره سوم تا بیستم بودند.

شایان ذکر است؛ شهرستان‌های رزن، کبودراهنگ، بهار و اسدآباد که آن زمان به صورت بخش بودند، از توابع همدان محسوب می‌شدند و در این حوزه انتخابیه جای داشتند، اما از دوره بیستم تا بیست و چهارم با توجه به قانون اصلاح جدول حوزه‌های انتخابیه و افزایش تعداد نمایندگان، حوزه‌های انتخابیه استان نیز به عدد هفت رسید که شامل اسدآباد، بهار، تویسرکان، رزن، ملایر، نهاوند و همدان می‌شد. همچنین از دوره بیستم تا بیست و دوم حوزه‌های همدان و ملایر دارای یک نماینده بودند، اما در دوره‌های بیست و سوم و بیست و چهارم با توجه به قانون اصلاح جدول حوزه‌های انتخابیه نمایندگان این حوزه‌ها نیز به دو نفر افزایش یافت و تعداد نمایندگان استان به ۹ نفر رسید. نکته دیگر اینکه در دوره هفدهم، انتخابات در حوزه انتخابیه همدان برگزار نشد و در نتیجه نماینده‌ای در مجلس نداشت. همین وضعیت در دوره بیستم برای حوزه انتخابیه بهار به وجود آمد و مردم این حوزه انتخابیه نماینده‌ای در مجلس نداشتند.

منبع: مرکز پژوهش‌های مجلس

دوره‌های اول تا نوزدهم

دوره / حوزه انتخابیه	نهاوند، ملایر و تویسر کان		همدان	
مجلس اول	میرزا محمد ناظم العلما		محمدتقی‌وکیل الرعایا	
مجلس دوم	محسن آقا حاج مصدق الممالک		محمدتقی‌وکیل الرعایا	
مجلس سوم	شاهزاده نجفقلی میرزا آقاسردار	شیخ محمد نتجی	حاج عبدا... خان امیرنظام	میرزا محمدعلیخان فرزین
مجلس چهارم	میرزا محمد ناظم العلما	سید اسماعیل ملایری (شیخ‌الاسلام)	حاج میرزا عبدالوهاب رضوی	میرزا احسن علی‌خان فرمند (ضیاالملک)
مجلس پنجم	شیخ جلال نهاوندی	سید اسماعیل ملایری (شیخ‌الاسلام)	حاج میرزا عبدالوهاب	میرزا احسن علی‌خان فرمند (ضیاالملک)
مجلس ششم	هاشم آقا ملک مدنی	سید اسماعیل ملایری (شیخ‌الاسلام)	میرزاحسن‌خان‌مخبرفرهمند(مخبرحضور)	میرزا احسن علی‌خان فرمند (ضیاالملک)
مجلس هفتم	هاشم آقا ملک مدنی	اسمعیل خان ظفری	حسن‌خان‌مخبرفرهمند(مخبرحضور)	محسن خان قراگوزلو
مجلس هشتم	هاشم آقا ملک مدنی	میرزا احسن خان مخبرفرهمند	محسن خان قراگوزلو	عبدالحسین‌داورنگ
مجلس نهم	هاشم آقا ملک مدنی	میرزا احسن خان مخبرفرهمند	محسن خان قراگوزلو	عبدالحسین‌داورنگ
مجلس دهم	هاشم آقا ملک مدنی	میرزا احسن خان مخبرفرهمند	محمد نراقی	عبدالحسین‌داورنگ
مجلس یازدهم	هاشم آقا ملک مدنی	میرزا احسن خان مخبرفرهمند	منصورعلی‌قراگزلو	عبدالحسین‌داورنگ
مجلس دوازدهم	میرزا احسن خان مخبرفرهمند	هاشم آقا ملک مدنی	اسدا... کیوان	سید کاظم جلیلی یزدی
مجلس سیزدهم	هاشم آقا ملک مدنی	میرزا احسن خان مخبرفرهمند	محسن‌منشور	عبدالحسین‌داورنگ
مجلس چهاردهم	اسماعیل خان ظفری	هاشم ملک مدنی	میرزا احسنعلی خان فرمند (ضیا الملک)	میرزاحسن‌خان‌مخبرفرهمند(مخبرحضور)
مجلس پانزدهم	هاشم آقا ملک مدنی	اسمعیل خان ظفری	عباس اسکندری	تقی برزین
مجلس شانزدهم	اسماعیل خان ظفری	هاشم خان ملک مدنی	غلامحسین امیری قراگزلو	میرزاحسن‌خان‌مخبرفرهمند(مخبرحضور)
مجلس هفدهم	هادی مصدقی مخصوص ملایر	هاشم آقا ملک مدنی	ــــــــ	ــــــــ
مجلس هجدهم	غلامحسین‌بورربور	علی اکبر جلیلوند رضایی	غلامحسین پیرزاد قراگزلو	صادق نراقی
مجلس نوزدهم	غلامحسین‌بورربور	علی اکبر جلیلوندرضایی	مهندس اسکندر فیروز	منواهر قراگزلو

دوره‌های بیستم تا بیست و چهارم

دوره / حوزه انتخابیه	اسدآباد	بهار	تویسرکان	رزن	ملایر		نهاوند	همدان	
مجلس بیستم	دکتر عبدالحمید اعتبار	ــــــــ	علی اکبر جلیلوند رضایی	غلامحسین امیری قراگزلو (پیرزاده)	محمد کشاورزیان	ــــــــ	محمد کشاورزیان	حسن یوسفی	ــــــــ
مجلس بیست و یکم	علی برومند	مهندس اسماعیل جلالی	حاج مسعود جهانگیری	مهندس محمداسماعیل معینی زند	حسن صانبی	ــــــــ	علی اکبر صفی پور	امیرنصرتا... بالاخانلو	ــــــــ
مجلس بیست و دوم	مهندس علی برومند	پرفسور جعفر مخبرفرهمند	مهندس حجتا... اردلان	مهندس محمداسماعیل معینی زند	مهندس حسن صانبی	ــــــــ	اسدا... مروتی	بانو هما زاهدی	ــــــــ
مجلس بیست و سوم	مهندس علی برومند	روحا... جعفری	مهندس حجتا... اردلان	مهندس اسماعیل معینی زند	خلیل اسعد رزم آرا	مهندس حسن صانبی	مهندس اسماعیل جلالی	بانو هما زاهدی	علی طباطبائی
مجلس بیست و چهارم	ابراهیم بهرهمند	عبدا... قراگزلو شجاعی	حجتا... اردلان	محمدحسین معینی قراگزلو	مهندس حسن صانبی	هوشنگ ناضمی	پرویز ظفری	مهندس حسن صانبی	علی طباطبائی